

Tuvsnäppan vid Hötjärn eller ”Vi har ringmärkt en CAMEL!”

Bertil Rahm

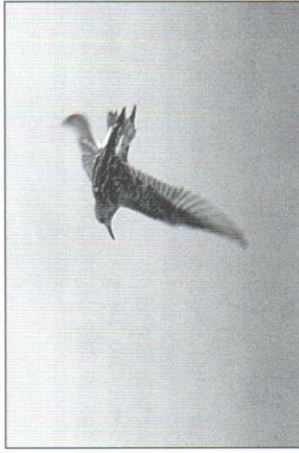
Hötjärnsområdet utanför Grängesberg blev bekant för många skådare i och med vitgumpsnäppan 1999. Vi som skådat i området sedan länge, har tidigare kunnat glädja oss åt många fina observationer av vanliga arter, främst vadare. Men även rariteter som mongolpipare, sibirisk tundrapipare, rödhalsad snäppa, ringand, taigasångare med mera har varit lön för många timmars ”slit”.

I år blev ”Hötjärnsprojektet” anmält till Club 300:s Skådarprojekt och nog har det gett utdelning! Dammsnäppa, amerikansk tundrapipare, större piplärka och aftonfalk har noterats i år. Och så föremålet för denna artikel, förstås!

Vi började 1989 att ringmärka vadare och senare även småfåglar i området. Vi tillverkade 24 vadarburar av ”Ottenbymodell” och skaffade lika många slöjnat. Ringmärkningen har hela tiden bedrivits i mycket blygsam skala och fram till och med oktober 2000 har drygt 4 000 fåglar av 70 arter ringmärkts i området. Av dessa är cirka 530 vadare. Inga tyngre arter har tidigare hamnat i burar eller nät, förutom taigasångaren som nämdes ovan. Artlistan visar nu 215 observerade arter, varav 38 är vadare. Ganska imponerande för ett litet område mitt i mörka Bergslagskogarna.

Den första oktober i år var jag, Pelle Adenäs, Thorild Jonsson och Germund Kadlin på plats för att ringmärka igen. Dagen innan hade jag och Germund hittat en ung aftonfalk vid Hötjärn och det var gott om fåglar över huvud taget. Så denna dag skulle vi säkert hitta något kul, små gröna med vingband eller andra östliga fåglar fanns i våra bakhuvuden.

Det var en stilla och disig morgon och medan vi satte upp våra nät märkte vi att det fortfarande var en hel del tättingar i rörelse, men av vadare hörde vi bara en kärnsnäppa.

Tuvsnäppa, Hötjärn 1 oktober 2000.

Foto: Peter Ohlsson

Oförglömlig nätrunda

Vid den första nätrundan såg vi kärnsnäppan när den sprang i en av nätgatorna och vid runda nummer två flög den in i ett av slöjnäten. Vi rusade fram, men fågelh flög ur innan vi fick tag i den. Nätrunda nummer tre glömmes vi aldrig. Vi sprang ut oss och försökte fösa småfågla mot näten. En vadare stöptes upp och jag vet att jag hann skrika ”Det där är ingen kärna!!!” innan fågelh dök rätt in i ett av näten. I ögonvrån såg jag att kärnsnäppan gick i strandkanten intill mig.

Vad hade fastnat i nätet?

När jag kom fram till de andra ropade de att det var en tuvsnäppa! Ny art för området och vadarart nummer 38!

Vi har ofta börjat våra ringmärkningsdagar med att säga ”I dag ska det bli kul att få pipa ...993...” (kod på personsökaren som visar ”just nu, ringmärkt/fångad”) och åntingen var det alltså dags för just det. Någon rusning efter tuvsnäppan blev det naturligtvis aldrig. Några av lokalskådarna dök upp, bland andra

Peter Ohlsson med sonen Petter. Peter dokumenterade fågelh och du kan se smakprov här intill. Mindre än en timme efter att tuvsnäppan fastnade i nätet fick den friheten åter.

Sjätte ringmärkta i Sverige

På kvällen, samma dag den ringmärktes, såg den lite uppburad och sömrig ut. Lite oroväckande tyckte jag. Den kändes väldigt mager då vi ringmärkte den. Tuvsnäppan piggnade dock till och gjorde sedan långa flygturer emellanåt (sträckförsök?), men den återkom alltid till samma plats efter en liten stund. Den stannade minst tre dagar på lokalen.

Efter telefonkontakt med Ringmärkningscentralen fick vi sudda i protokollet. Vi tyckte det lät kul med artkod ”CAMEL” (Calidris melanotos), men RC ville hellre ha ”TUSNA” (vad ska vi då skriva när vi fångar en tundrasnäppa?). Det verkar som om vår tuva blev den sjätte ringmärkta i Sverige. En snabbkoll visade att tuvsnäppor ringmärkts 1967, 1973, 1977, 1984 samt 1989. De två senaste vid Nidingen respektive Ottenby.

Tuvsnäppor häckar i arktiska Nordamerika samt i nordöstra Sibirien. Övernätningen sker främst i Sydamerika. En mindre grupp tuvsnäppor övervintrar i Australien och på Nya Zeeland. De vuxna börjar sin flyttning i senare delen av juni och ungfåg-

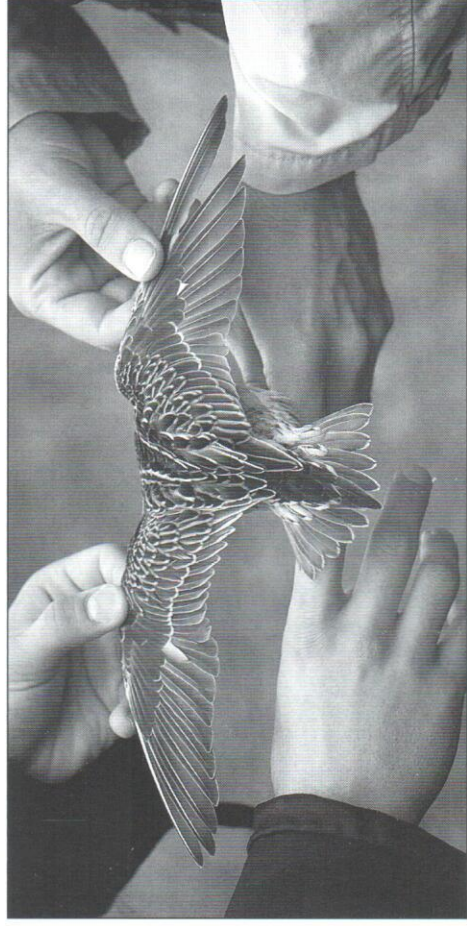
larna kommer främst i september-oktober.

Stormar under hösten för årligen med sig unga tuvsnäppor till Europa och arten är den vanligaste nordamerikanska vadaren på den här sidan Atlanten. Vissa av dessa flyttar sedan söderut och övervintrar i Afrika för att under våren flytta norrut genom Europa. I Sverige finns över 100 fynd av tuvsnäppor. Fyndet var det andra för vårt rapportområde. Den första observerades vid Kyrkbyjäm, Vika, Falun, 14-22 augusti 1998.

Tuvsnäppan försvarar och istället kom hösten med stormsteg. Vid Hötjärn sjöng vadersåsongen på sista versen och bara några dvärgbeckasiner observerades vid årets sista ringmärkning den 15 oktober. En av dem höll på att ”göra en tuva”, det vill säga fastna i ett slöjnat, men den slank tyvärr ur. Den milda inledningen av vintermånaderna gjorde att dvärgbeckasin observerades så sent som 17 december. En mindre sångsvan lyste också upp i decembermörkret.

I början av juli detta år ska vi åter upp med näten och ut med burarna. Kanske sitter det plötsligt en ”småsnäppa” med lustigt tillplattad näbbspets där då. Håll koll på sökarna och telefonsvararen!

Fotnot: Inga av årets observationer är ännu granskade av RK.

Tuvsnäppa, Hötjärn 1 oktober 2000.

Foto: Peter Ohlsson